

คู่มือ

การเพาะกล้ากาแฟ

และการบำรุงรักษาต้นกาแฟ

คู่มือ

การเพาะกล้ากาแฟ และการบำรุงรักษาต้นกาแฟ

จัดทำโดย

นายชัยรัตน์ คู่เทียม

หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่าดอยบ่อหลวง

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตเชียงใหม่

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

“กาแฟ” (Coffee) เป็นเครื่องดื่มเคียงคู่กับวิถีชีวิตคนไทย และคนไทยรู้จักกันดี กาแฟ ไม่เฉพาะการผลิตผลสดจากเกษตรกรเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการสร้างอาชีพให้แก่กิจการขายกาแฟในรูปแบบต่างๆ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องจากกาแฟทั้งในเมืองและชนบทเข้าไปถึงหมู่บ้าน จึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ที่เริ่มจากฐานการผลิตของเกษตรกร แม้ประเทศไทยจะผลิตกาแฟส่งไปขายต่างประเทศ รวมทั้งบริโภคภายในประเทศแต่ในปัจจุบันปริมาณการผลิตก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งซึ่งเกษตรกรหันมาปลูกกันเป็นจำนวนมาก จากเดิมซึ่งเคยปลูกแซมในสวนผลไม้อื่น ๆ ก็หันมาปลูกเป็นพืชหลัก และขยายปริมาณการผลิตเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะคนไทยนิยมบริโภคกาแฟกันเป็นจำนวนมาก และกาแฟขายได้ราคาดี รวมทั้งรัฐบาลเองก็ให้การส่งเสริมในการปลูก ต้นกาแฟในประเทศไทยที่นิยมปลูก และเป็นพืชเศรษฐกิจมีด้วยกัน 2 สายพันธุ์ คือ กาแฟสายพันธุ์อาราบิก้า (Arabica) มีพื้นที่ปลูกในภาคเหนือหรือพื้นที่สูงอย่างจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ฯลฯ และสายพันธุ์โรบัสต้า (Robusta) จะนิยมปลูกได้ดีต้องที่ภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช ฯลฯ

พันธุ์กาแฟ

กาแฟส่วนใหญ่ขยายพันธุ์จากเมล็ด โอกาสที่จะผสมข้ามต้นหรือข้ามพันธุ์มีอยู่มาก ทำให้กาแฟลูกผสมเกิดขึ้นมากมาย พบว่าที่ปลูกเป็นการค้าในขณะนี้มีอยู่ 4 พันธุ์ด้วยกัน คือ

1. กาแฟพันธุ์อาราบิก้า (Coffea arabica)
2. กาแฟพันธุ์โรบัสต้า หรือคานิฟอรา (Coffea robusta or C.Canephora)
3. กาแฟพันธุ์เอ็กเซลซ่า (Coffea excelsa)
4. กาแฟพันธุ์ลิเบอริค้า (Coffea liberica)

กาแฟพันธุ์อาราบิคา

เป็นพันธุ์ที่มีความสำคัญมากที่สุด ประมาณ 90 เปอร์เซนต์ของกาแฟที่ปลูกทั่วโลกเป็นกาแฟพันธุ์นี้มีลักษณะลำต้นเล็ก ใบเล็ก ดอกมีสีขาวกลิ่นหอมคล้ายมะลิป่า เกิดตามข้อของกิ่งกาแฟ กาแฟจะเริ่มออกดอกในปีที่ 2 หรือ 3 ระยะออกดอกถึงเก็บผลไม้ประมาณ 6-9 เดือน ผลที่สุกเต็มที่จะมีสีน้ำตาลแดง ลักษณะผลค่อนข้างแบน ขนาดเล็ก เป็นกาแฟที่มีคุณภาพสูง ทั้งกลิ่นและรส มีราคาสูงกว่าพันธุ์อื่น แต่กาแฟพันธุ์นี้ไม่ค่อยต้านทานโรคเท่าใดนัก โดยเฉพาะโรคราสนิมซึ่งเป็นโรคระบาดสำหรับกาแฟ กาแฟอาราบิคาชอบอากาศค่อนข้างเย็นจัด เฉลี่ย 15-20 องศาเซลเซียส

กาแฟพันธุ์โรบัสต้า

เป็นกาแฟที่ปลูกในพื้นที่ราบและพื้นที่เนินทางภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศไทย สภาพลำต้น ใบ และเมล็ด ใหญ่กว่าพันธุ์อาราบิคา ผลผลิตและคุณภาพปานกลาง ส่วนใหญ่ในทางการค้ามักนิยมใช้พันธุ์อาราบิคาเข้ามาผสมเพื่อเพิ่มรสชาติและกลิ่น พันธุ์นี้ต้องการอากาศอบอุ่นกว่าคือประมาณ 20-32 องศาเซลเซียส สามารถปลูกได้ตั้งแต่ระดับน้ำทะเลขึ้นไป ต้องการความชุ่มชื้นและฝนตกสม่ำเสมอ กาแฟพันธุ์นี้เจริญเติบโตเร็ว จะออกดอกปีละ 2-3 ครั้ง ระยะตั้งแต่ออกดอกจนถึงผลสุกใช้เวลาประมาณ 10-11 เดือน ผลที่สุดจะมีสีแดง ข้อดีอย่างหนึ่งของพันธุ์นี้คือทนทานต่อโรคได้ดีแม้แต่โรค ราสนิม

กาแฟพันธุ์เอ็กเซลล่า

เป็นพันธุ์ที่ต้นโต ใบโตกว่าพันธุ์โรบัสต้า ไม่มีความสำคัญทางการค้ามากนัก เพราะคุณภาพไม่ดีพอ มีกลิ่นเหม็นเขียวปน แต่เป็นพันธุ์ที่ทนความแห้งแล้งและโรคแมลงได้ดี ปลูกมากทางแถบเส้นศูนย์สูตรแอฟริกา เพื่อสำหรับใช้บริโภคภายในประเทศเท่านั้น ระยะเวลาการออกดอกจนผลสุก ประมาณ 11-12 เดือน

กาแฟพันธุ์ลิเบอริคา

เป็นพันธุ์ที่มีพุ่มเล็ก แต่ใบใหญ่มาก เป็นกาแฟพันธุ์พื้นเมืองของประเทศแอฟริกา มีความทนทานต่อโรคราสนิมได้อย่างดีเยี่ยม แต่คุณภาพเมล็ดค่อนข้างไม่ดี จึงไม่เป็นที่สนใจสำหรับนักดื่มกาแฟมากนัก ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มออกดอกจนเก็บผลได้ใช้เวลาประมาณ 12-14 เดือน

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ

ดิน กาแฟเป็นพืชที่ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ถ้าน้ำขังต้นกาแฟจะใบเหลือง รากอ่อนจะเน่าและตายได้ นอกจากนี้ก็จะต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง ดินที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟมากที่สุดคือ ดินร่วนสี

แดง เพราะมีโพแทสเซียมสูง กาแฟที่ติดผลต้องการโพแทสเซียมสูงกว่าพืชอื่น ๆ ดินที่ปลูกกาแฟควรมีค่า pH อยู่ที่ 4.5-6.5

อุณหภูมิ อุณหภูมิมีความจำเป็นสำหรับกาแฟแต่ละพันธุ์แตกต่างกันออกไป เช่น กาแฟพันธุ์อาราบิก้า เจริญเติบโตได้ดีระหว่างอุณหภูมิ 15-21 องศาเซลเซียส กาแฟพันธุ์โรบัสต้า เจริญเติบโตได้ดีระหว่างอุณหภูมิ 25-32 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน พื้นที่ที่จะปลูกกาแฟนั้นควรมีฝนตกไม่น้อยกว่า 75 นิ้ว หรือ 1,900 มิลลิเมตร ต่อปี และควรตกติดต่อกันอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 8 เดือน โดยมีฤดูแล้งสำหรับการเก็บเกี่ยวนาน 3-4 เดือน หากพื้นที่มีฝนตกน้อยกว่า 75 นิ้วต่อปี จำเป็นต้องจัดหาน้ำมารดและควรใช้วัสดุ เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง คลุมโคน ต้นกาแฟ เพื่อรักษาความชื้นในดิน รากจะได้เจริญและดูดอาหารในดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แสงแดด กาแฟเป็นพืชที่ทนต่อแสงแดดจัด ถ้ากาแฟได้รับแสงแดดจัดเกินไป ใบกาแฟจะไหม้ โดยเฉพาะกาแฟอาราบิก้าต้องการแสงแดดน้อย ดังนั้น การปลูกจึงควรปลูกไม้บังร่มด้วย เช่น กระจับปี่ แคฝรั่ง ทองหลาง เป็นต้น

การคัดเลือกเมล็ดกาแฟเพื่อทำพันธุ์

เมล็ดกาแฟจะต้องคัดเลือกจากต้นกาแฟที่ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพดี เจริญเติบโตดี แข็งแรง ทนทาน ต่อโรคให้ผลผลิตติดต่อกันสม่ำเสมอ และมีอายุพอสมควร (ประมาณ 8-10 ปี) เมล็ดที่ทำพันธุ์ต้องได้จากผลที่สุกเต็มที่

วิธีการเตรียมเมล็ดพันธุ์กาแฟ

เมื่อผลสุกเต็มที่ เลือกเก็บผลที่ดีได้ขนาดใช้มีขนาดเอาเปลือกและเนื้อออก นำไปแช่น้ำไว้ 24 ชั่วโมง แล้วล้างเอาเมือกที่ติดเมล็ดออกให้หมด นำไปผึ่งไว้ในที่ร่ม 5-7 วัน แล้วคัดเลือกเมล็ดที่ดีไว้ (เมล็ดที่แบนและใหญ่) ส่วนเมล็ดที่เล็กและกลมควรคัดออกทำเป็นสารกาแฟ เมล็ดที่จะนำไปเพาะควรคลุกด้วยยากำจัดศัตรูพืชเสียก่อนเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม จะเพาะกาแฟได้ประมาณ 3,500-4,000 ต้น

สถานที่ตั้งเรือนเพาะชำกาแฟ

1. ใกล้เส้นทางคมนาคม
2. ใกล้แหล่งน้ำและมีน้ำพอเพียงตลอดปี
3. พื้นที่สร้างเรือนเพาะชำควรเป็นที่ราบหรือมีความลาดเอียงไม่เกิน 5%

4. มีการระบายน้ำดี
5. มีการถ่ายเทอากาศดี
6. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ร่วนซุย มีฮิวมัสอยู่สูง

ขั้นตอนการเพาะเมล็ดกาแฟ

การเพาะเมล็ดกาแฟประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมเมล็ดพันธุ์

หากเป็นการเก็บเมล็ดเพื่อขยายพันธุ์เอง ควรพิจารณาเก็บเมล็ดพันธุ์จากต้นแม่ที่มีอายุพอสมควร ให้ผลดกสม่ำเสมอ ปราศจากโรคและแมลง โดยเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์จากผลที่ใหญ่และสุกเต็มที่จากกิ่งบริเวณกลางๆ ของลำต้น นำมาทำการปอกเปลือกออก โดยใช้นิ้วมือบีบ เมล็ดจะหลุดออกโดยง่าย มีเมือกสีนํ้าตาลเข้ม ซึ่งเมือกสีนํ้าตาลเข้มนี้ถ้าแห้งก็ไม่ลื่นเหนียว แต่ถ้าเปียกก็จะกลับมาลื่นเหนียวได้อีก ดังนั้นถ้าจะเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ก็จำเป็นต้องล้างเมือกนี้ออกให้หมด โดยวิธีหมักหรือซดออกก็ได้ ถ้าไม่ต้องการเก็บไว้นานก็ไม่จำเป็นต้องเอาเมือกสีนํ้าตาลนี้ออกก็ได้ ในขั้นตอนนี้จากเมล็ดกาแฟผลสด เมื่อเอาเปลือกและเมือกออกเราจะเรียกว่า “กะลา” และต่อไปก็นำเมล็ดกาแฟกะลาที่ได้นี้ไปแช่นํ้า หากมีเมล็ดลอยให้ขึ้นทิ้ง ล้างนํ้าหลายๆ ครั้งจนหมดเมือกหรือหมักไว้ 1 คืนจึงล้างออก นำขึ้นผึ่งให้แห้งในร่มหรือถ้าไม่หมักเมล็ดจะนำไปคลุกซีเมนต์ก็ได้ จะเก็บไว้ได้ประมาณ 2 เดือนโดยไม่เสียความงอก ถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว หลังจาก 2 เดือนจะเสียความงอก 15-50% และควรหลีกเลี่ยงการนำเมล็ดพันธุ์ ไปตากแดด เพราะเมล็ดที่แห้งสนิทจะไม่งอก ควรคัดเลือกเมล็ดที่มีขนาดเดียวกัน เมล็ดเล็กหรือเมล็ดกลมไม่ควรใช้ โดยทำตามขั้นตอนดังนี้

1.1 คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีลักษณะดี ไม่มีเชื้อรา ชิ้นส่วนของเมล็ดกาแฟไม่แตกและเมล็ดกาแฟต้องไม่ถูกแมลงทำลาย ซึ่งหมายถึงเมล็ดกาแฟจะต้องมีความสมบูรณ์ของเมล็ดมากที่สุด เพราะต้องการให้ต้นกล้าเจริญเติบโตสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ที่ดีที่สุดสำหรับการปลูกกาแฟ

1.2 เตรียมน้ำผสมกับสารเคมีกำจัดเชื้อรา คนผสมให้เข้ากันดี หลังจากนั้นจะนำเมล็ดกาแฟที่ได้จัดเตรียมไว้มาแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน เพื่อให้เมล็ดมีความอ่อนนุ่มลง ง่ายต่อการงอกและเจริญเติบโต ของเมล็ดได้ดีขึ้น

2. การเตรียมพื้นที่เพาะเมล็ด

พื้นที่ที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตในการเพาะเมล็ด ต้องอาศัยปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นหลักมีดังนี้

1. สภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ

- ควรเป็นพื้นที่ที่อยู่ในระดับเส้นรุ้ง 17 องศาเหนือขึ้นไป
- อยู่ในระดับความสูงจากน้ำทะเล ตั้งแต่ 700 เมตรขึ้นไปจากความสูงจากน้ำทะเล
- มีความลาดเอียงไม่ควรเกิน 30 เปอร์เซนต์
- อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในช่วง 15-25 องศาเซลเซียส
- ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 60 เปอร์เซนต์

2. ลักษณะดิน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีชั้นดินลึกไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร
- ความเป็นกรด - ด่าง 5.5-6.0 และสามารถระบายน้ำดี

3. แหล่งน้ำ

- บริเวณที่อาศัยน้ำฝน ควรมีปริมาณน้ำฝนไม่ต่ำกว่า 1,500 มิลลิเมตรต่อปี และต้องมีการกระจายน้ำฝนอย่างน้อย 5-8 เดือน มีแหล่งน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอในการให้น้ำได้ตลอดช่วงแล้ง

พื้นที่เพาะเมล็ดสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

2.1 สร้างเรือนเพาะชำกล้าไม้ เพื่อให้กล้าไม้ได้อุณหภูมิที่พอเหมาะและมีความชื้นภายในที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโต ซึ่งอุณหภูมิของแปลงเพาะที่มีความอบอุ่น จะช่วยให้เมล็ดงอกได้เร็วขึ้นดังนั้นในพื้นที่ที่ระดับสูงมาก ควรทำการเพาะเมล็ดกลางแจ้ง จะช่วยให้งอกได้เร็วขึ้น และสิ่งที่สำคัญอีกหนึ่งสิ่ง คือ ต้องมีน้ำใช้เพียงพอและพื้นที่ที่ใช้ต้องสะดวกและง่ายต่อการใช้รดแปลงเพาะชำกล้าไม้

2.2 เตรียมแปลงที่จะใช้เพาะเมล็ดโดยจะใช้กลบดำกับทรายแม่น้ำในอัตราส่วน 1:1 ผสมให้เข้ากันดีเพื่อให้ได้ดินที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นกล้าแพ ซึ่งดินจะต้องมีความโปร่ง อากาศสามารถไหลผ่านหรือถ่ายเทได้ดี

2.3 สถานที่ควรมีการป้องกันการถูกทำลาย โดยเฉพาะการกัดกินยอดจากแมลงชนิดต่างๆ หอยทาก เป็นต้น

3. วิธีการเพาะเมล็ดกล้าแพ

การเพาะเมล็ดสามารถเพาะได้หลายทาง ทั้งในกระบะทราย หรืออาจจะเพาะในตะกร้าพลาสติกที่มีรูระบายน้ำรอบด้านแล้วปูพื้นด้วยหนังสือพิมพ์ วัสดุเพาะใช้เป็นทรายแม่น้ำหยาบหรือจะใช้เป็นอิฐบดบดกลวงทำเป็นแนวยาวแทนก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ในการเพาะชำจำนวนมากๆ แล้วแต่ความสะดวกในการทำงาน โดยวิธีการเพราะมี 2 วิธี คือ การหว่านเมล็ด ให้หว่านให้มันสม่ำเสมอ ทั่วพื้นที่และการปลูกแบบเป็นแถวเป็นแนว โดยใช้สันไม้ไผ่กดลงบนแปลงเป็นร่องเล็กๆ นำเมล็ดกล้าแพมาเรียงเป็นแถวระยะห่างระหว่างร่อง 10 เซนติเมตรและระยะห่างระหว่างเมล็ดกล้าแพ 1 เซนติเมตร เมล็ดกล้าแพ 1 กิโลกรัม เพาะได้ประมาณ 9 ตารางเมตร โดยวิธีที่ใช้มีดังนี้

3.1 ใช้อิฐบดบดกลวงเป็นแนวในเรือนเพาะชำ ให้ได้ขนาดตามความเหมาะสมหรือตามแต่ที่เราต้องการ

3.2 ใช้วิธีการหว่านเมล็ด โดยหว่านให้เมล็ดสม่ำเสมอทั่วพื้นที่ แล้วกลบด้วยทรายหยาบประมาณ 2-3 เซนติเมตร รดน้ำทุกวัน เมล็ดจะเริ่มออกเป็นลักษณะคล้ายถั่วงอก ใช้เวลาประมาณ 45 วันจึงจะเริ่ม ออกใบเลี้ยง 2 คู่ใบ เรียกว่า ระยะปักผีเสื้อ

3.3 ทำการเตรียมดินปลูกกล้ากาแฟ เพื่อเตรียมการย้ายจากแปลงเพาะเมล็ดลงถุงดำบรรจุดิน โดยให้รดน้ำล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ก่อน จากนั้นใช้ไม้ปลายแหลมเจาะดินที่ปากถุงให้เป็นรูและวางกล้ากาแฟลงไป หลังจากวางกล้าลงไปแล้วให้ตั้งขึ้นมาเล็กน้อย เพื่อให้ปลายรากตรง และใช้นิ้วมือบีบปากถุงให้ดินสัมผัสกับราก

หลังจากผ่านไป 60 วัน ต้นกล้าจะเริ่มงอกเต็มที่ ส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะใบเลี้ยงคู่หรือจะเรียกว่าระยะ “ผีเสื้อ” ให้ค่อยๆ ถอนต้นกล้า นำมาแช่น้ำไว้และนำมาคัดเอาต้นที่สมบูรณ์โดยดูจากความสมบูรณ์ของรากหากเกิดการขาดของราก รากแยกเป็น 2 แฉก และโคนต้นคดงอ ให้ทำการแยกออก เลือกเฉพาะต้นกล้าที่สมบูรณ์รากตรง และนำไปใส่ถุงที่เตรียมไว้ ซึ่งขั้นตอนการนำต้นกล้าลงถุง ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ต้องใส่ให้ตรง โดยอาจจะมีเครื่องมือช่วย เช่น ไม้ไผ่ขนาดพอดี จิมนำลงไปก่อน แล้วใส่ต้นกล้าลงไปจึงจะสามารถเริ่มย้ายจากแปลงเพาะเมล็ดลงถุงดำบรรจุดินที่เตรียมไว้ได้

3.4 เมื่อนำกล้ากาแฟลงปลูกในถุงดำเรียบร้อยแล้ว ควรจัดหาเรือนเพาะชำในการวางกล้ากาแฟ โดยเรือนเพาะชำที่ดีควรมีร่มเงาประมาณ 50% อยู่ใกล้แหล่งน้ำ อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคม เพื่อสะดวกในการขนย้าย

3.5 การสร้างเรือนเพาะชำ อาจเป็นแบบชั่วคราว หรือถาวร หรือกึ่งถาวรได้ จัดเรียงต้นกล้าให้เป็นแถว เป็นแนว เพื่อความสะดวกในการจัดการดูแลและดูสวยงาม

4. ขั้นตอนการปลูกลูกาแฟราบิก้า

4.1.การเตรียมพื้นที่ - พื้นที่ป่าธรรมชาติหรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ใหญ่ : สามารถใช้เป็นไม้ร่มเงาให้กาแฟได้ ไม่จำเป็นต้องตัดต้นไม้ทิ้ง แต่อาจต้องกำจัดวัชพืชบ้าง - พื้นที่ที่มีความลาดชัน: ต้องปลูกตามแนวขวางความลาดชัน อาจทำเป็นขั้นบันได ระยะความกว้างของขั้นบันไดกว้าง 1 เมตร ห่างกันขั้นละ 2-3 เมตร - สภาพพื้นที่ใหม่ : ก่อนปลูกลูกาแฟควรมีการปลูกพืชตระกูลถั่ว และไถกลบ เป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและปลูกกล้วย เพื่อเป็นไม้ร่มเงาให้ กับต้นกาแฟใน

การเลือกต้นกล้า เลือกต้นกล้าที่มีอายุตั้งแต่ 6 - 8 เดือนขึ้นไป หรือมีใบจริงไม่น้อยกว่า 4-8 คู่

4.2.หลุมปลูก : ขุดหลุม 50 x 50 x 50 เซนติเมตร รองก้นหลุมด้วยพอลิเมอร์ หินฟอสเฟต(0-3-0) อัตรา 100 - 200 กรัม/หลุม และปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัม/ การวางแนวปลูก : ควรปลูกตามแนวขวางความลาดชันของพื้นที่ เพื่อป้องกัน การพังทลายของดิน - ช่วงเวลาที่เหมาะสม : ควรปลูกต้นกาแฟช่วงต้นฤดูฝนหรือประมาณเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม

4.3.ปลูก: วางต้นกล้าลงในหลุมปลูกที่เตรียมไว้กลบดิน กดดินรอบปากหลุม ให้แน่น ใช้ไม้หลักปักเฉียง อาจทำร่มเงาชั่วคราว ช่วยบังแสงด้วย

4.4.การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีปีที่ 1 – 2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์1- 2 กิโลกรัมต่อต้น ปีที่ 3 เป็นต้นไป ใส่ 3 – 5 กิโลกรัมต่อต้น - ปุ๋ยเคมีควรใส่เมื่อดินชื้น ควรให้ปริมาณน้อย แต่บ่อยครั้ง ปีที่ 1 และ 2 ใส่ปุ๋ย 15-15-15 ผสมสูตร 46-0-0 อัตรา 150 และ 50 กรัมต่อต้นต่อปีตั้งแต่ปีที่ 3 ใส่ปุ๋ยสูตร 12-12-17 หรือ 13-

13-21 อัตรา 600 กรัมต่อต้นต่อปีหลังเก็บเกี่ยวและตัดแต่ง ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 100 กรัมต่อต้นต่อปีการให้น้ำ - กาแฟปลูกใหม่ หรือช่วงเริ่มติดผล 3 เดือนแรก หากไม่มีฝนตก ต้องให้น้ำช่วย การควบคุมทรงพุ่ม - ตัดยอดกาแฟให้เหลือความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร เลือกกิ่งหลักที่แข็งแรง 1 กิ่ง (กรณีควบคุมทรงพุ่มเป็นลำต้นเดียว) หรือ 3 - 5 กิ่ง (กรณีควบคุมทรงพุ่มเป็นหลายลำต้น) หมั่นตัดกิ่งแขนงหรือกิ่งที่ไร้ประโยชน์ออก

4.5.การจัดวัชพืช ควรกำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดการแข่งขันการใช้น้ำ และปุ๋ยที่ให้กับต้นกาแฟ

โรคสำคัญของกาแฟอาราบิก้า

โรคผลเน่า เกิดจากเชื้อราจะทำให้ผลดำ เปื่อยยุ่ย เมล็ดแลบและแห้งคั่วขึ้นใช้ประโยชน์ไม่ได้ วิธีป้องกันกำจัด ให้ตัดกิ่งเป็นโรคเผาทำลายทิ้ง พร้อมแต่งกิ่งให้โปร่ง ลมพัดผ่านและแสงส่องเข้าในทรงพุ่มได้ทั่วถึง

โรคราสนิม เกิดจากเชื้อราชนิดหนึ่งมีกระบาดในฤดูฝนเนื่องจากมีความชื้นในบรรยากาศสูง โดยเฉพาะที่ใบอ่อนจะพบเชื้อราสร้างเส้นใยกระจายตามพื้นที่ของใบด้านล่าง ทำให้ระบบสังเคราะห์แสงและระบบคายน้ำทำงานไม่เป็นปกติ ทำให้ผลผลิตต่ำลงและไม่ได้คุณภาพ

โรคแอนแทรคโนส เกิดจากเชื้อรา เข้าทำลายใบ กิ่ง ก้านดอก ก้านผล และผล พบเห็นได้ทั่วไปในสวนที่ไม่มีการดูแลเอาใจใส่ หรือแปลงที่ปลูกกลางแจ้ง ลักษณะอาการของโรคมักมีลักษณะตามส่วนที่เกิด เช่น เกิดกับใบ แผลเป็นจุดกลมสีน้ำตาลขนาดเล็กๆและขยายขึ้นเรื่อยๆหรือเกิดกับกิ่ง อาการเริ่มแรกใบกาแฟเป็นสีเหลืองทั้งที่ใบเหล่านี้ยังไม่แก่ที่จะเหลืองและร่วงตามธรรมชาติ

การป้องกันและกำจัด

- ให้ตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคเผาทำลายทิ้ง พร้อมตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง ลมพัดผ่านและแสงส่องเข้าในทรงพุ่มได้ทั่วถึง

- บำรุงต้นกาแฟให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ ตัดแต่งกิ่งให้โปร่งหากเกิดการระบาดของโรค การใส่สารเคมีฉีดพ่นควรปรึกษาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อน

แมลงที่สำคัญของกาแฟราบิซ่า

- 1) เพลี้ยหอยสีเขียว เป็นแมลงลักษณะคล้ายกาบหอย ดูกินน้ำเลี้ยงบริเวณยอดอ่อนและผลอ่อนของกาแฟ ทำให้ยอดอ่อนและผลเหี่ยวเฉา ถ้ามีการระบาดมากต้นกาแฟจะชะงักการเจริญเติบโตและตายได้
- 2) เพลี้ยแป้ง เป็นแมลงปากดูด ลำตัวปกคลุมด้วยขี้ผึ้งสีขาวคล้ายแป้ง จะเห็นอยู่เป็นกลุ่มบริเวณผลกาแฟตาดอกหรือยอดอ่อน และจะขับน้ำหวานออกมาดึงดูดมดมากิน และเกิดราดำปกคลุมกาแฟ
- 3) เพลี้ยอ่อน ทำลายต้นกาแฟโดยใช้ปากเจาะกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อนทำให้ยอดหงิกงอชะงักการเจริญเติบโตและมูลที่เพลี้ยถ่ายออกมานั้นมีรสหวานซึ่งเป็นสาเหตุให้ราดำขึ้นจับใบจนมีสีดำ
- 4) หนอนกัดเปลือกและเจาะลำต้น เป็นแมลงที่มีความสำคัญที่สุด สำหรับกาแฟราบิซ่า ต้นกาแฟที่ถูกหนอนเจาะทำลายจะแสดงอาการใบเหลือง เหี่ยว และยืนต้นแห้งตายในที่สุด
- 5) มอดเจาะผลกาแฟ เป็นแมลงปีกแข็งมีขนาด 1 มิลลิเมตร วางไข่ขยายพันธุ์ และกัดกินอยู่ใน ผลกาแฟที่มีขนาดตั้งแต่ 5 มิลลิเมตร ขึ้นไป จนถึงผลสุกเริ่มสุกและผลเป็นสีแดง มอดจะติดผลกาแฟไปถึง ลานตาก และอาศัยอยู่ในผลกาแฟจนแห้งดำที่ติดค้างบนกิ่งและผลที่หล่นใต้ต้น

การป้องกันและกำจัด

- หากพบมีการระบาดของโรคการใช้สารเคมีฉีดพ่นควรปรึกษาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อน

